Переклад С. Гординського

1

У році чотирнадцять сот
П'ятдесят шостім, муж учений,
Я, Франсуа Війон, достот
Здорові мавши глузд і члени,
Рішив, щоб всяк творець смиренний
Брав до уваги й інших суд.
Слова ці висловив знаменні
Веґет. Без цього — марний труд.

2

Отож тоді, в несамовиті
Морозні доріздвяні дні,
Коли вовків годує вітер,
А люд ховається в курні
Халупи грітись при вогні,
Непереможну хіть дістав я
Любовні пута навісні
Покинути, що серце давлять.

3

Цей замір перевів я в чин.
Весь час в очах моїх стояла
Та, що кнувала мій загин,
Хоч з того радости не мала;
Моя розпука небо рвала,
Жадаючи на неї мсти
В богів Кохання й заклинала
В любовних муках помогти.

4

Хоч станом, поглядом звабливим

Душа втішалася моя,
Вони, невірні і зрадливі,
Мене жалили, мов змія,
В потребі зміг відкрити я
Фальшиві всі її прикмети;
Не ті оратиму поля
І інші битиму монети.

5

Вона очима затягла
Мене в сильце підступне й скрите,
І хоч я не творив їй зла,
Хотіла смерть мені вчинити,
Щоб не посмів я більше жити;
Тікати мушу вже мерщій.
Союз любовний наш розбитий,
Мій стогін надокучив їй.

6

Від небезпек усіх, гадаю,
Найкраще буде відійти.
Кінець! В Анжер я вирушаю,
Бо ласки в неї не знайти,
Ні одробинки доброти,
Вже загибаю, хоч здоровий;
Любовний мучень, увійти
Достойний між святих Любови.

7

Хоч гірко геть іти, та сам
Її покинути я мушу.
Вже бачить мій убогий тям:
Хтось інший їй заліз у душу.
Згадаю — й горло повне сушу,
Як в оселедця, що засох,

Яку страшну терплю катушу, —
Чи ж лемент мій почує Бог?!

8

Отож, тому що від'їжджаю,
Не знаючи, чи повернусь,
(Я власні вади добре знаю,
Що я залізний — не хвалюсь,
Життя — непевна річ, боюсь
Десь дуба на шляху не дати)
І ще, не знавши, де знайдусь,
Спішу цей заповіт списати.

9

Насамперед, в ім'я Отця
І Сина й Духа пресвятого
І Богодіви, що серця
Єднає грішні наші з Богом,
Ґійом Війон собі в підмогу
Хай забере моє ім'я, —
Хай діямантом сяє в нього,
В додатку — корогва моя.

10

Теж, тій, що я казав про неї,
Що гралася моїм життям,
Що втіхи збавила всієї,
Прогнавши від кохання брам,
Своє в шкатулі серце дам,
Застигле, крижане, злиденне;
За весь життя мого бедлам
Прости їй, Господи, від мене!

11

Теж, милий пан Ітьє Маршан,

Якому вдячний я, приняти
Хай зволить дар — мій меч-рубан,
(Як ні — хай візьме Жан Рогатий);
Його заставив я, до сплати
В льомбарді треба вісім су;
Тож їм меча прохаю дати,
Ту суму заплативши всю.

12

Для Сен Амана Білу Шкапу
І Мулицю передаю,
А мій брилянт і чорнокрапу
Уперту Зебру — дам Бларю.
Отцям — декретика даю
Omnisutrius... — проти булли
Кармелітанців, хай свою
Боронять честь і артикули!

13

А чесний пан Робер Валле,
Наш писарчук парляментарний,
Який з пустого не наллє,
Леґат отримає шикарний:
Штани, заставлені в винарні
Під Вишкварком. Хай відбере
І дасть своїй Жанеті гарній,
Хай та пристойне щось вбере!

14

Тому, що з доброго він роду,
Слід, щоб добув він кращий стан,
Відчув Святого Духа подув,
Бо, правду рікши, він туман.
Я думав про його талан
І вирішив, що у комоди

Більш глузду. Хай Дурний Іван
Йому знання дає методи!

15

Вкінці, щоб той пан Роберт міг
Собі прожиток влаштувати,
(Лиш не завидуйте!), — моїх
Батьків прошу мій панцер взяти,
Ще до Великодня продати
І за частину грошенят
Десь під Сен-Жаком стіл найняти,
Щоб мав той бевзень свій варстат!

16

Кардонові-друзяці дар мій:
Жупан з найкращого сукна
І пара рукавичок гарних,
Ще й грушка із верби смачна,
Додам товстого каплуна
На свята й гусака на будні
З барилом білого вина
І —позви дві, хай трохи схудне!

17

Шляхетному де Монтіньї
Я трьох хортів дам бездоганних;
Сто франків, що в моїм майні,
В леґаті Жан Ваґ'є дістане.
Доходи всякі, ще незнані,
Сюди не вчислені, нехай
Не будуть надто вже захланні,
Бо з друзів дер би лиш гультяй.

18

Сеньорові Ґріні старому

Ніжонську башту я займу,
Дам псів — шість більше, як тамтому,
Бісетрський замок і тюрму;
Мутонові ж, що впер йому
У суді позов, лайдачині
Даю (кайдани, льох і тьму,
В додатку — канчуком по спині.

19

Пан Жак Раґ'є, що пити звик,
Дістане водопій конячий,
Кошелик дуль і з маком фіґ
І все смачне, що лиш забачить.
Нехай Під Шишкою пиячить,
У якобінському плащі
При печі сидячи гарячій,
А й сойка знайдеться вночі.

20

На милого Мотена Жана
І майстра П'єра Базаньє
Доброзичливо хай погляне
Пан, що суворим завжди є;
А адвокатові Фурнье
Дам шапку й пару черевиків,
Мій швець їх добре підкує,
Бо стяв усе мороз великий.

21

Теж, Жак Труве, різник, імій друг,
Дістане Барана товстого
І мухобийку бити мух
З Бика в Короні, ще й до цього
Корову: може драба злого
Він зловить, що поніс її;

Як не поверне ту небогу,
Варт буде доброї петлі!

22

Теж, Капітанова Сторожі
Я Під Шоломом дам корчму,
А інших поліцаїв гожих,
Що топчуть поночі пітьму,
У бурдах добре я намну,
Поб'ю їм сліпаки в Ліхтарні,
Зате Три Лілії займу,
В Шатле причаливши шикарнім.

23

Перне Маршан, якого звуть
Бастардом Бара, що відомий
Усім купчина, не щобудь,
Дістане три візки соломи,
Щоб вистелив свої хороми
І крам любовний продавав.
До праці він не мав оскоми,
А інших він реместв не знав.

24

Теж, Вовкові й Шале премилим
Я качку дам, таку, як ті,
Що ми в ровах колись ловили
Під мурами у темноті,
Чернечі ряси дві святі,
Що аж до 'п'ят спадають низько,
Вугілля й шпирки дві товсті
І ще — безверхі чоботиська.

25

Із милосердя й спочуття

Трьом бідним хлопчикам голеньким,
Що їх згадаю зараз я,
Сиріткам жалісним, без неньки,
Усе невзутим, голодненьким,
Тим голопупим червячкам,
Я забезпечення усеньке
Цю ізиму пережити дам.

26

Жірар Ґосвен з Колен Льораном
І Жан Марсо, що злиднів лють
Пізнали добре й що зі збану
Надщербленого воду п'ють,
Нехай моїх маєтків ждуть,
Я срібла їм сипну з калитки;
Хай щось смачненьке загризуть,
Коли постаріюсь, ті дітки!

27

Номінаційну грамоту,
Що з університету маю,
Звертаю й даровизну ту
Убогим учням залишаю,
Вони в цім місті проживають.
їх поминути б я не смів;
Наказ Натури я вволяю,
Побачивши тих голяків.

28

Це хто? Ґійом Котен смиренний
І друг його Тібо Віткрі,
Два клерки у латині вчені,
Спокійні, чемні школярі,
Що добре піють тропарі;
Оренду дам їм на початок

З будинку різника Ґільдрі,
Пізніш знайду їм кращий взяток.

29

Також їм посоха даю
Із вулиці Сен-Антуана
І кий білярдний, ще й наллю
Щоденно Сени їм до збана;
А бідним чижикам-кумпанам,
Що в .клітці лік забули дням,
Мій дар: ключарка непогана
І дзеркальце моє без плям.

30

Шпиталям — вікна з павутини
Дарую з щедрої руки,
А всім бездомним — чорносинім
Я підмалюю сліпаки.
Хай їм затрусяться жижки,
Худим, закляклим волокитам,
В штанах, де світяться дірки,
Цромоклим, змерзлим і прибитим.

31

Також — великодушний дар —
Мою обстрижену чуприну
Отримає мій друг голяр,
Шевцеві — шкарбани покину,
Ганчірникові — дам свитину,
Якщо ще буде на хребті;
Те все леґую доброчинно,
Хоч купував я речі ті.

32

Братам Жебрущим і Сестрицям,

Також беґінкам, я з дарів
Даю найкраще все, що їсться —
Ситних курей і каплунів.
На жебрах потім хай знаків
Своїх П'ятнадцять всяк боронить;
(Змовчу тут скромно про ченців,
Що з ближніх люблять лиш їх жони).

33

Я золотий мужджир відклав
Для пана Жана де ля Ґарда,
Сен-Морську милицю додав
Товкти гірчицю на муштарду.
Того ж, хто люто, не для жарту,
Зіпхнув мене в безодню лих,
Болячкою вжалити варто!
Єдиний це з дарів моїх.

34

Дістануть у моїм леґаті
Марбеф і Ніколя з Лув'є
Яєчка, сповнені дукатів,
Хай кожен вибере своє;
А для воротаря з Ґув'є,
Мосьпана П'єра де Русвіля,
(Нехай затямить, хто дає!)
Екю блазенські на похмілля.

35.

Вкінці, як у вечірній час,
Самотній, в настрої півсоннім,
Писав я ці рядки, нараз
Озвались звуки ніжнотонні:
Дзвін бив дев'яту на Сорбент,
Вістивши Ангельський Салют;

Я молитовно склав долоні
І перервав свій тихий труд.

36

Я чувсь, мов з пантелику збитий,
Мов би надудлився вина,
Мій розум млою став повитий,
Аж пані Пам'ять, недурна,
Прийшла й повитягала з дна
Всі спеції колятеральні,
І справжні, й злудні як мана,
І інші, інтелектуальні.

37

Естимативні теж, що нам
Дають концепти проспективні,
Симілятивні, що думкам
Колотять глузди формативні,
Що лунатизму впливом дивним
І божевіллям бурять кров.
Про це рядки афірмативні
Я в Арістотеля знайшов.

38

Враз почуття дістали крила,
Фантазію зірвали з ніг,
Вона всі органи збудила,
І лиш найважливіший з них
Безсило в безруху застиг,
Забутий у душі блуканнях;
А хто б довести краще зміг
Потребу згоди в почуваннях?

39

Як хвилювань улігся рій

І розум врешті прояснило,
Хотів я труд скінчити свій,
Але замерзло геть чорнило.
Огарок подувом згасило,
Огню я іншого не мав,
Тож спати літ, накривши тіло,
І до кінця не дописав.

40

Це в році писано вже данім
Війоиом, із бакалярів,
Не їв він фіґ і марципанів,
Як віхоть пекаря зчорнів.
Що мав із шатер і гербів,
Все друзям він роздав ласкаво,
Лишилось кілька мідяків,
Та й ці процвиндрить він небавом.